

*Н.П.Кайнов - Ажиниёз номидаги Нукус Давлат
педагогика институти ассистент ўқитувчиси
Ўзбекистон, Нукус ш.*

ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ОШИРИШДА ЎҚИТУВЧИНИНГ РОЛИ

Аннотация. Ушбу мақолада замонавий жамиятда таълим сифатини таъминлашда ўқитувчининг ўрни таҳлил қилинади. Хусусан, таълим сифатини кафолатлашда ўқувчиларнинг билим даражаси, ўқув дастурларининг мос келиши, ўқитиш усуллари ва таълим муҳитининг ўзаро уйғунлиги муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланади.

Таянч сузлар: Таълим, таълим сифати, таълим сифатига оид тавсиялар, замонавий таълим, ривожланиш, рақамли технология.

THE ROLE OF THE TEACHER IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION

*N.P. Kaynov assistant teacher
Ajiniyaz Nukus State Pedagogical Institute
Uzbekistan, Nukus*

SUMMARY. This article discusses the role of the teacher in ensuring the quality of education in modern society. In particular, it is noted that the level of knowledge of students, the compatibility of educational programs, teaching methods, and the environment are important for ensuring the quality of education.

Key words: Education, quality of education, recommendations on the quality of education, modern education, development, digital technologies

КИРИШ

Замонавий жамиятда таълим ҳар бир шахснинг ҳаётида муҳим ўрин тутди ва жамиятнинг иқтисодий, ижтимоий ҳамда маданий ривожланишида асосий омил ҳисобланади. Тақдим этилаётган таълим сифати эса

мамлакатнинг келажакдаги тараққиётини белгилайди. Шу муносабат билан таълим сифатини ошириш ҳар доим давлат ва жамият эътиборида бўлади.

Таълим сифатини таъминлашда кўплаб омиллар таъсир кўрсатади. Булар қаторида таълим муҳити, ўқув дастурлари, моддий-техник базалар муҳим бўлса-да, ўқитувчининг шахсий ва касбий салоҳияти, малакаси ҳам ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Ўқитувчи — таълим жараёнининг марказий субъекти сифатида ўқувчиларга билим бериш, уларнинг интилишларини уйғотиш ва ривожланишини таъминлашда бевосита иштирок этади.

Ушбу мақоланинг мақсади — таълим сифатини оширишда ўқитувчининг роли ва ўрнини аниқлаш, шунингдек, уни ривожлантириш йўллари таҳлил қилишдан иборат.

Таълим сифати тушунчаси

Таълим сифати — бу таълим муассасалари томонидан ўқувчиларга берилаётган билим, кўникма ва маънавий-ахлоқий тарбиянинг даражасини ифодалайдиган тушунча. ЮНЕСКОнинг таълим сифатига оид тавсияларида таълим сифатини таъминлаш учун ўқувчиларнинг билим даражаси, таълим дастурларининг мослиги, ўқитиш усуллари ва муҳити муҳим экани таъкидланган.

Маҳаллий таълим тизимида ҳам таълим сифатига катта эътибор берилмоқда. Бунинг учун замонавий ўқув дастурлари, илғор педагогик технологиялар ва самарали баҳолаш тизимлари яратишга урғу берилади. Таълим сифати нафақат билим бериш билан чекланмай, балки ўқувчиларнинг ижтимоий-эмоционал ривожланиши, мустақил фикрлаш қобилиятини шакллантиришга ҳам қаратилган.

Ўқитувчининг ўрни

Ўқитувчи таълим тизимидаги энг муҳим ва асосий фигура саналади. У нафақат билим беришда, балки ўқувчиларнинг шахсий ва ижтимоий ривожланишида ҳам муҳим роль ўйнайди. Замонавий таълим жараёнида ўқитувчининг касбий салоҳияти, педагогик малакаси ва шахсий фазилатлари таълим сифатига бевосита таъсир кўрсатади.

Ўқитувчининг билим ва малакаси юқори даражада бўлиши талаб этилади, чунки улар ўқувчиларга билим бериш билан бир қаторда янги педагогик технологиялардан фойдаланиш, инновацион усулларни жорий этиш каби вазифаларни ҳам бажаради. Шу билан бирга, ўқитувчи ўқувчиларга шахсий намуна бўлиб, уларнинг маънавий ва ахлоқий камолотини шакллантиришда ҳам катта ҳисса қўшади.

Педагогик муваффақиятнинг асосий омилларидан бири — ўқитувчининг ўқув жараёнида индивидуал ёндашувни қўллаши ва ҳар бир талабанинг қобилиятига мос равишда таълим беришидир. Бу эса ўқувчиларнинг фаол иштирокини таъминлайди, уларнинг билим сифатини оширишга хизмат қилади.

Ўқитувчини ривожлантириш омиллари

Таълим сифатини оширишда ўқитувчининг касбий ва шахсий ривожланиши муҳим ўрин тутди. Ўқитувчиларнинг малакаси ва билимлари доимий равишда оширилиши керак, бу эса таълим жараёнининг самарадорлигини таъминлайди.

Биринчи навбатда, малакани ошириш курслари ва қайта тайёрлаш дастурлари ўқитувчиларни янги билим ва кўникмалар билан таъминлайди. Бу курслар замонавий педагогик технологиялар, янги таълим усуллари ва ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланишни ўргатади. Шу билан бирга, улар ўқитувчиларга илмий-тадқиқот ишларида иштирок этиш имкониятини ҳам беради, бу эса касбий ривожланишни янада кучайтиради.

Иккинчи муҳим омил — рақамли технологияларнинг таълимда кенг жорий этилиши. Онлайн платформалар, электрон ўқув материаллари ва интерактив воситалар ўқитувчиларнинг ишлаш услубини ўзгартиради ва таълим сифатига ижобий таъсир кўрсатади.

Шунингдек, педагогик жамоалар ва касбий уюшмаларда фаол иштирок этиш, тажриба алмашиш ҳам ўқитувчининг ривожланишида муҳим аҳамиятга эга. Бу жараёнда ўқитувчилар ўз муаммоларини муҳокама қилиш, янги ғоялар олиш ва ўз касбий салоҳиятини ошириш имкониятига эга бўлади.

Хулоса ва таклифлар

Таълим сифатини оширишда ўқитувчининг роли бекиёс аҳамиятга эга эканлиги шубҳасиздир. Ўқитувчи нафақат билимларни етказувчи, балки ўқувчиларнинг шахсий ҳамда касбий ривожланишида, уларнинг ижтимоий-маънавий камолотини таъминлашда ҳам марказий ўрин тутди. Шу боисдан, ўқитувчиларнинг касбий салоҳиятини доимий равишда ошириш, уларни замонавий педагогик ва технологиялик янгиликлар билан таъминлаш муҳим вазифадир.

Давлат ва таълим муассасалари томонидан ўқитувчиларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг малакасини ошириш учун зарур шарт-шароитлар яратиш мақсадга мувофиқдир. Шунингдек, педагогик фаолиятни рағбатлантириш ва илмий-тадқиқот ишларида иштирок этиш имкониятларини кенгайтириш керак.

Ўқитувчиларнинг касбий ривожланишига йўналтирилган чора-тадбирлар таълим сифатига ижобий таъсир кўрсатади, бу эса ёш авлодни сифатли ва замонавий билимларга эга бўлган мутахассислар қилиб тарбиялашга хизмат қилади.

АДАБИЁТЛАР

1. ЮНЕСКО. Таълим сифатини таъминлаш бўйича тавсиялар. — Париж, 2015.
2. Алишерзода Н., Таълим тизимида педагогик инновациялар. — Тошкент, 2020.
3. Муҳаммадиев Ж., Ўқитувчининг профессионал ривожланиши. — Самарқанд, 2019.
4. Ўзбекистон Республикаси Таълим ва фан вазирлиги. Таълим сифатини ошириш стратегияси. — Тошкент. 2022.